

Vaše značka MV-124176-11/OZZ-2020
Sp. zn. 10/2020/NZ/AM
Č. j. KVOP-49820/2020
Datum 25. listopadu 2020

Vážený pan
Jan Hamáček
ministr
Ministerstvo vnitra
Nad Štolou 3
170 34 Praha 7

Vážený pane ministře,

v rámci dohledu nad místy, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě¹, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči, provádí veřejný ochránce práv tzv. systematické návštěvy. Současný veřejný ochránce práv JUDr. Stanislav Křeček tuto část své působnosti přenesl na mě.² Cílem těchto návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.³

Dne 29. července 2020 jsem Vás seznámila se závěry ze systematické návštěvy v dočasném Příjímacím středisku se zvláštním režimem Bělá-Jezová, která proběhla dne 20. května 2020. Upozornila jsem Vás na několik závažných zjištění a žádala jsem Vás o vyjádření. Přípisem ze dne 25. srpna 2020, č. j. MV-124176-11/OZZ-2020, mi byla doručena Vaše odpověď spolu s přílohou, ve které byla společná odpověď všech součinnostních složek působících v zařízení ve Vaší gesci. Za Vaši odpověď Vám děkuji.

Obracím se na Vás, nyní urgentně, protože následnou návštěvou ve stejném zařízení, která proběhla dne 19. listopadu 2020, bylo zjištěno, že **se situace** navzdory některým příslibům a ujištěním **nezměnila**.

Ve zprávě z návštěvy ze dne 29. července 2020 jsem sice nekonstatovala špatné zacházení, avšak upozornila jsem, že v některých aspektech byla situace v zařízení hraniční a **některá z opatření měla potenciál dosáhnout úrovně špatného zacházení, pokud by v nich bylo pokračováno**.

Kritizovala jsem přítomnost příslušníků Služby cizinecké policie uvnitř zařízení, a to včetně prostor, ve kterém se nacházejí osoby s dětmi a žadatelé o mezinárodní ochranu. Poukázala jsem na chybějící každodenní smysluplný lidský kontakt, nedostatky v poskytování informací umístěným cizincům, nedostatečné záruky bezpečí pro samostatné ženy a v neposlední řadě i na skutečnost, že signalizační systém, který má sloužit na přivolání personálu v případě vážných, případně až život ohrožujících situací, nefungoval se svými časovými prodlevami dostatečně efektivně. Výslovně jsem vyjádřila své obavy, že neefektivnost

1 Ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, dále jen jako „zákon o veřejném ochránci práv“.

2 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Více na www.ochrance.cz, v sekci veřejný ochránce práv, rozdělení působnosti.

3 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů).

signalizačního systému by mohla vést k fatálnímu selhání, aniž bych tehdy tušila, že k takovému selhání ve skutečnosti v mezičase již došlo.

Ve světle událostí z července 2020, kdy v průběhu noci měli být v zařízení dva klienti znásilněni, ponižováni a poté měli ze strachu před dalším násilím vyskočit z okna,⁴ jsem se rozhodla v zařízení provést následnou systematickou návštěvu. Cílem návštěvy, která proběhla dne 19. listopadu 2020, bylo ověřit, nakolik byla opatření k nápravě ze dne 29. července 2020 skutečně realizovaná.

S politováním musím konstatovat, že v zařízení nedošlo v uplynulých 6 měsících k výrazným zlepšením, přestože u mnohých opatření mi byla ze strany součinnostních složek přislíbena náprava.

V době následné návštěvy nebyly v zařízení odděleny samostatné ženy a muži, přestože tak bylo přislíbeno.

Navzdory mým doporučením k omezení přítomnosti policie v prostorách, alespoň tam, kde se nacházejí rodiny s dětmi a žadatelé o mezinárodní ochranu, je policie v těchto prostorách stále přítomna a přes přísliby nosí viditelně obušky s příčnou rukojetí i v prostorách, kde se nacházejí žadatelé o mezinárodní ochranu. Svojí přítomností však bezpečnost klientů výslovně nechrání, protože policie ve vnitřních prostorách údajně primárně zajišťuje ochranu personálu a majetku.

Standardem zajištění bezpečí je signalizační zařízení, které slouží k přivolání pomoci v tísni. Zařízení bylo sice po předchozí návštěvě upraveno, avšak nadále mám pochyby o jeho funkčnosti, protože v některých pokojích zcela chybí, spínače na společných chodbách nejsou nikde nijak označeny, a lze je tak jednoduše zaměnit za spínače světel. Ostatně klienti zařízení ani sami netušili, že na chodbě spínač je. V případě že klienti otevřou dveře od protilehlých ubytovacích buněk, zacloní velkou část prostoru snímaného kamerou, a ta již neplní svoji funkci.

Vedení zařízení uvedlo, že nově zavedlo i noční pochůzky soukromé bezpečnostní služby v prostorách schodišť karanténního prostoru, ovšem z pohovoru se zaměstnanci této služby vyplynulo, že tito žádné pochůzky neprovádí.

I přes ujištění, že opatření k možnosti vnitřního zamykání na toaletách již bylo bezodkladně realizováno, bylo na místě zjištěno, že se tak nestalo.

V zařízení nejsou efektivně garantovány ani základní záruky osob omezených na osobní svobodu, zejména přístup k právní pomoci, protože navzdory příslibům nebyla zajištěna informovanost klientů. Do prostor měl být umístěn seznam s kontakty na instituce poskytující právní pomoc cizincům, to se však také nestalo. Údajně není bráněno poskytovat právní poradenství, nicméně klienti při pohovorech se zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv netušili, že si mohou požádat o právní poradenství či služby psychologa.

4 Tyto incidenty jsou předmětem šetření policie v rámci trestního stíhání a já jsem v daných věcech zahájila šetření pod sp. zn. 5987/2020/VOP/ŠO a 6358/2020/VOP/ŠO.

Upozorňuji, že cizinci, kteří jsou v režimu zajištění, nemají ani přístup na internet ani vlastní mobilní telefon, takže si tyto nezbytné informace nemohou opatřit svépomocí.

Výše uvedené je pouhým příkladným výčtem nejzávažnějších zjištění. Po skončení návštěvy byl na místě sepsán protokol o zjištěních učiněných během systematické návštěvy zařízení s výzvou k vyjádření do 7 dnů. Z návštěvy bude vyhotovena zpráva v souladu s ustanovením § 21a odst. 3 zákona o veřejném ochránci práv, která může obsahovat i další, zde neuvedená zjištění.

S ohledem na naléhavost situace se na Vás obracím touto cestou, protože jste gestorem všech součinnostních složek působících v zařízení. Je ostudné, že v případě, kdy mi byla přislíbena souinnost, případně jsem již byla ujištěna o tom, že došlo k nápravě, nyní zjišťuji, že se tak nestalo. To mě vede k důvodným pochybnostem o dosavadní spolupráci a komunikaci v ostatních věcech se součinnostními složkami, které jsou v gesci Vašeho ministerstva.

Považuji za nutné, abyste byl o některých zjištěních informován již nyní a mohl se **osobně přičinit o bezodkladnou nápravu. Prosím o vyjádření ve lhůtě do 7 dnů ode dne doručení tohoto dopisu.**

Závěrem dodávám, že očekávám, že mnou požadované standardy budou respektovány i ve všech ostatních cizineckých zařízeních, ve kterých byly vytvořeny karanténní prostory. I ty mohou být předmětem systematické návštěvy.

S pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)